

HOOFDSTUK 23

SPORT en SPEL

11 pag.

Zoals in eerdere hoofdstukken te lezen was, ben ik helaas níet met een bijzondere aanleg voor sport op de wereld gekomen. Zelfs voor de “schaaksport” en de “bridgesport” heb ik geen enkele bovengemiddelde aanleg bij mijzelf kunnen ontdekken. Toch krijg je in je leven met allerlei sporten te maken. “Sport moet!” Vooral op school probeert men je, via allerlei sporten in beweging te krijgen. Men begint al vroeg met “gym” op de lagere school, waarbij mij al snel duidelijk werd dat mijn lichaam daarvoor eigenlijk niet de juiste souplesse bezat (en bezit). Gevolg: uit de ringen donderen, van de brug vallen, niet kunnen touw- en paalklimmen enzovoort. Enfin, er zijn ook allerlei “leuke” balspelen, maar al snel bleek dat ik ongeschikt was voor welk balspel dan ook! Enig talent voor balbeheersing met de hand, m’n voeten of wat dan ook, bleek bij mij niet aanwezig.

Nou lijkt dat allemaal niet zo erg, maar als je jong bent is dat eigenlijk een ramp. Je krijgt met sport te maken of je het nu leuk vindt of niet. En zo kreeg ik dus in m’n jeugd te maken met handbal, voetbal, hockey, volleybal en op latere leeftijd ook nog met tennis, golf en “jeu de boules”. Als alternatief voor balspelen heb ik ook nog “sporten” als zwemmen, roeien, zeilen, fietsen en dergelijke beoefend. Uiteindelijk is overgebleven: ’s ochtends stukje “joggen”, af en toe stukje fietsen, maar vooral wandelen, wandelen en nog eens wandelen: met m’n vrouw, met ons hondje, met een wandelgroep! En wat blijkt? Ik voel mij prima, heb weinig (lichamelijke) problemen en dat totale gemis aan sportieve aanleg heeft mij, in m’n werkzaam leven en daarna, eigenlijk opmerkelijk weinig parten gespeeld! Oké, m’n gewicht moet wat omlaag en m’n achterkant, daar mag zeker wat af, maar dankzij m’n eega (keurig vijftig kilo en al héél lang zo) gaat het langzaam de goede kant op, ik denk redelijk slank te eindigen....!

Hoewel het misschien wel niemand, behalve wat lotgenoten, interesseert wil ik toch mijn ervaringen met diverse sporten op schrift stellen, al is het alleen maar omdat ik dit boek onder andere schrijf om het één ander af te reageren en te spuien. Hierbij dus enige “sportervaringen”, per sport gecategoriseerd.

Voetbal

Op de lagere school kreeg ik al vroeg met voetbal te maken! Nou, het was snel afgelopen met m’n voetbalcarrière. Ik deed wel een beetje mee met straatvoetbal. Ik wist ook al dat “free kick” Engels voor “vrije trap” was, maar die andere gozertjes geloofden dat absoluut niet! Het was volgens hen: “gewond raken”, een vóetballer in plaats van de bal schoppen! Ik kreeg enige ervaring en op zeker moment hadden we een echte wedstrijd in het “Westbroekpark”, een park met veel gras in Scheveningen. Indertijd mocht er daar, bij gebrek aan velden, gevoetbald worden. Wat mijn positie was, waar ik “stond” in het veld, weet ik niet meer (zal wel “back” geweest zijn), maar erg goed ging het niet met me. Ergens in de wedstrijd kreeg ik ineens een bal vol op m’n gezicht. Het was zo’n klap, ik was nog net niet buiten westen. Misschien kinderachtig maar voor mij was het: einde voetbalcarrière. Ik heb nooit meer gevoetbald. Hield ik dan helemaal niet van voetbal? Jawel hoor, ik ging naar het voetbal kijken, eerst in het echt, naar SHS (Scheveningen Holland Sport) in Houtrust. Best leuk hoor, lekker meejuichen. Af en toe verontwaardigd doen: “’t Hele middenveld is weg!”, als het niet goed ging en “Open gooien het spel, jongens!” roepen. ’t Lijkt dan net of je verstand hebt van voetbal, maar ik had het van anderen geleerd. Ook ging ik wel eens naar ÁDO en Feyenoord!

Later keek ik voetbal op de TV. Een interland of zo. Mijn vrouw heeft dat liever niet: als ik kijk gaat het namelijk al gauw niet goed met Holland. Zo'n hele wedstrijd is me trouwens toch veel te lang. Ook als het er om spant kijk ik liever niet, ik zit constant "m'n hart vast te houden!" Soms, bij buitenlands voetbal, als het een hele mooie wedstrijd belooft te worden, zet ik me vol verwachting voor de kijkbuis. Maar... zodra de eerste speler krimpnd van de pijn op het veld ligt te kronkelen en de veroorzaker een beetje lullig een verontschuldigend gebaar maakt, ben ik weg. Walgend wend ik me af., ondanks dat het wel nep zou kunnen zijn! Nog erger: het gedrag van de "fans", en het fenomeen "hooligans". "Voetbal is oorlog", zei Rinus ooit en dat wordt steeds sterker bevestigd. Helaas geldt dat voor steeds meer sporten. En, nog één vraag: waarom zijn die spelers toch zo ontzettend blij met een goal? Ze verpletteren de schutter bijna. En er zijn al zoveel blessures! Het zijn toch beroepsspelers? Professionals? Die zouden toch veel "professioneler" moeten reageren? Intussen hebben alle problemen in en rond het voetbal zulke rampzalige proporties aangenomen, dat m'n interesse ervoor steeds verder wegzinkt. Alleen bij mij?

Volleybal

Op de HBS hadden we een vooruitstrevende gymleraar. Hij gaf ritmische gymnastiek op pianomuziek, die hij ook nog zelf speelde! De man was z'n tijd ver vooruit (het was 1950), je ziet nu hetzelfde op TV: Nederland in beweging! Behalve ritmische gymnastiek op die zelf gespeelde pianomuziek, introduceerde deze man ook een nieuwe balsport. We kregen: "volleybal", een sport waar toen, in de vijftiger jaren, nog niemand ooit van gehoord had. Blij en verrast begon ik eraan. Het leek me wel wat. Handbal had ik intussen trouwens al opgegeven, ik kon de bal niet vasthouden en er geen kracht op kwijt (kracht had ik echt wel, maar als je die niet kwijt kan!). En hockey dan? Ik heb het een tijdje gedaan. Het was "gemengd hockey", best leuk, maar toen ik op een gegeven moment een meisje per ongeluk met m'n stick een klap tegen haar mooie hoofdje gaf, besloot ik ook deze sport op te geven, ik wilde geen gevaar voor anderen zijn!

Terug naar volleybal. Ging dat dan goed? Helaas, ook van deze sport bakte ik weinig. Bij het volleyballen had ik twee grote problemen. Ik had moeite met serveren, maar vooral: ik "lifte" altijd. Wat dat precies was weet ik nog steeds niet precies, maar ik "lifte" bijna altijd en dat mocht niet, zei men mij. Je blijkt dan de bal te lang aan te raken bij het terugslaan. Ik heb alle raadgevingen opgevolgd om het kwijt te raken, maar het bleef knudde. Ik begon dat hele rottige volleybal te haten!

In 1953 ging ik naar de zeevaartschool in Vlissingen. Tot m'n verbazing en schrik kregen we daar ook volleybal. Maar... wat bleek, ik was één van de zeer weinigen die wat van die sport wist en er ervaring mee had. Drie weken was ik de beer, ik kon volleyballen, was er zelfs (alles is relatief) goed in. Toen was het voorbij. De anderen konden het intussen ook en streefden mij langzaam (nou ja, tamelijk snel) voorbij. Al gauw waren de meeste jongens weer veel beter dan ik. Vóór de wedstrijden moesten er ploegen worden samengesteld! Er werden een paar aanvoerders door de gymleraar aangewezen (altijd dezelfde jongens!). Dan moesten er spelers gekozen worden. Je voelt het al: ik werd als laatste gekozen, ja? Nee, als de één na de laatste. Waren er nog slechtere? Nou, laten we maar zeggen dat er nog een stel jongens van hetzelfde "niveau" als ik waren. Maar... als de goede spelers op waren dan... dan kozen ze direct mij, want de ploeg met mij erin....die won altijd (nou ja, meestal)! Ik was de "mascotte"! (Big deal!) Uiteindelijk leerde ik nog redelijk goed serveren ook, maar zo'n "sprongservice", zoals je dat nu sommigen ziet doen, nee, tot dergelijke grote hoogte is m'n service nooit gekomen. En... het "liften" bleef een probleem....

Roeien

Ja, maar ik moest toch wát aan sport doen? Welnu, daar kwam de oplossing: roeien. Elk jaar was er een sporttoernooi voor alle zeevaartscholen van Nederland, het “Paastoernooi”, in Amsterdam! Er waren toen heel wat zeevaartscholen in Nederland, want de zeevaart was voor Nederland als “zeevarende natie” toen een belangrijke tak van bedrijvigheid. Heel wat jongeren zagen er wat in en gingen “varen”. Dat is nu wel anders, ik hoor er niemand meer over. Hoewel er nu weer wat schepen onder Nederlandse vlag varen, is er na 1960 flink de klad in gekomen.

Al toen ik voer kwamen er steeds meer Nederlandse schepen onder vreemde, lees “goedkope” vlag! Ook de rederij, waar ik bij voer, had schepen onder Liberiaanse vlag. De Nederlandse regering heeft indertijd de zeevaart, door hun strenge belasting- en inspectiebeleid, willens en wetens naar de gallemiezen geholpen! Geen enkele van de oude gevestigde rederijen bestaat meer. KNSM, Rotterdamse LLOYD, Holland Amerika Lijn (?), SMN, Nievelt Goudriaan, KJCPL, KPM, VNS en nog veel meer, ’t is allemaal weg, ze bestaan niet meer. Ook de tankvaart (Shell, Esso, Caltex) onder Nederlandse vlag is verdwenen! Eindelijk wat wijzer geworden blijkt het nu weer enigszins te lonen om onder Nederlandse vlag te varen, maar nu zijn er geen zeelui meer. De schepen hebben veelal buitenlandse bemanning en officieren. Zelfs denkt men erover om buitenlanders als kapitein op Nederlandse schepen te laten varen, terwijl zo’n schip toch een stukje Nederlands grondgebied is waarop de kapitein de vertegenwoordiger van de regering is!

Maar ik had het over roeien, dat op dat Paastoernooi één van de belangrijkste onderdelen van het sportprogramma was. Op de “Bosbaan” moesten steeds twee zogenaamde B2 sloepen tegen elkaar roeien, de snelste werd winnaar. Die B2 sloepen waren eigenlijk rotboten, oude zware sloepen van de marine met dikke kromme riemen en oncomfortabele banken. Er zaten 12 roeiers en een stuurman in. Onze stuurman, Martin, was trouwens een toekomstige machinist! Oefenen gebeurde in de Vlissingse haven met sloepen die we van de marine leenden. In Amsterdam konden we natuurlijk niet in onze eigen sloep roeien, we moesten maar afwachten wat je daar kreeg, maar het was wel een B2 sloep. En voor de teams van de andere scholen gold hetzelfde, behalve voor de Amsterdamse zeevaartscholen, zij zaten “in het zelfde schuitje”!

Ik meldde me aan als roeier en werd na enige vorsende blikken aangenomen. Ondanks m’n 1 meter 85 behoorde ik tot de lichte mannetjes en werd één van de vier boegroeiers. De sterkste man, “Adriaan”, was onze stuurboord slagroeier, een boom van een vent, ik dacht 1 meter 95. Het was zwaar werk dat trainen! En nog vaak ook! En het was koud op ’t water. Ik kreeg al gauw spijt, maar kon niet meer terug. Wat we vooral oefenden was: start en keerpunt. Allerlei methodes werden uitgetoetst en met de stopwatch gecontroleerd! Uiteindelijk hadden we een definitieve methode en die werd eindeloos gerepeteerd! Tegen de Pasen gingen we naar Amsterdam, alwaar we op de “Pollux” konden slapen. De “Pollux” was een oud zeilschip, dat vlak bij het Centraal Station in de haven lag. In ’t ruim van deze boot hing een grote hoeveelheid hangmatten en daar moest je in slapen. Hebben jullie wel eens in een hangmat geslapen? Ja, in de tuin of op de camping een tijdje erin liggen dat gaat prima, maar slapen is wel wat anders, wat een onhandige rottingen! Je kunt je niet omdraaien en als je het wel doet, rol je er gegarandeerd uit. Enfin, de nacht voor de grote dag heb ik van drie tot vijf redelijk geslapen! Een goed begin is het halve werk!

De volgende dag gingen we met de tram naar de “Bosbaan”, die trouwens een behoorlijk eind weg lag. Inspectie van de boten! Viel wel mee, het waren zo ongeveer dezelfde boten als we gewend waren. Maar.. toen we naar de eerste roeiwedstrijden keken zagen we tot onze schrik dat iedereen bij het keerpunt over stuurboord keerde. Wij konden alleen over bakboord draaien, we hadden nooit anders gedaan. Koortsachtig werd het reglement

geraadpleegd. In 't reglement stond er niets over in, dus werd er afgesproken dat wij gewoon over bakboord zouden draaien, maar voor de zekerheid zouden we het eerste stuk naar het keerpunt zo snel mogelijk roeien. Als we daar als eerste aan zouden komen zouden we zó de tegenstander dwingen ook over bakboord te draaien.

's Middags was het zo ver, we waren aan de beurt, oefenden snel nog even onze speciale start methode, roeiden naar de startlijn en wachtten op het startschot. Het ging al meteen mis, onze bakboord slagroeier, een boom van een kerel: "Booms", begon direct na de start z'n riem luidkeels te vervloeken, de riem zou krom zijn. Hij stond op en werkte die rotriem vloekend met veel moeite uit de dol, pakte de reserveriem en we gingen verder. Ondanks deze tegenslag waren we ruim als eerste bij het keerpunt en begonnen aan onze ingestudeerde bakboorddraai. Maar o schrik, die andere sloep keerde toch over stuurboord en.... de riemen van beide boten kwamen in elkaar. Gevolg: oorlog! Paniek, schelden, gevloek, met riemen slaan. Enfin, we kwamen toch weer los van elkaar, roeiden als bezetenen terug. Uiteindelijk werden we toch nog kampioen! Het was onvergetelijk.

's Avonds, na afloop, het was de laatste dag van het toernooi, was er een groot feest georganiseerd. Eerst een show in een schouwburg. "Waar zit Vlissingen? Hierrrr! Wat drinkt Vlissingen?" Ik weet niet veel meer van die show, maar noch de artiesten, noch de zeevaartscholieren waren blij met elkaar. Het was, zeg maar, een rumoerige show.

Na afloop ging alles naar Krasnapolsky. Daar was het afscheidsbal. Je hield het niet voor mogelijk, al die sportieve nette jongens, keurig in uniform, aanstaande officieren voor de Nederlandse koopvaardij, volkomen bezopen, schreeuwend en lallend, sommigen languit, laveloos op de vloer hun roes uitslapend, je moest er overheen stappen. We haalden zelfs de krant en die waren, om het zacht uit te drukken, niet erg te spreken over ons! Wedstrijden geroeid heb ik nooit meer!

Tennis

Veel later, ik was al lang "walslorp" (landrot) geworden en reisde wat minder, vond mijn vrouw dat we maar eens moesten gaan tennissen! Tennis was allang geen elitesport meer en was intussen door de televisie erg populair geworden. Zeer belangrijk is je outfit: de juiste schoenen, Adidas, Puma of zo, een mooi tennispakje, kort rokje voor de dames en vooral... een duur racket: Arthur Ashe! We namen eerst maar een paar lessen. Nou, ik bakte er weinig van. Ik probeerde te serveren zoals die jongens op TV dat doen, het was in de tijd van MacEnroe, Björn Borg en zo, maar zo serveren, dat lukte absoluut niet. Dan maar "onderhands". Hoewel het toch wel een zekere mate van "gezellig" was, en ik het ook wel leuk vond, was mijn gebrek aan talent toch wel een handicap! Maar, we "dubbelden" altijd en m'n istri en ik wonnen toch wel eens, vooral door het veel betere spel van m'n vrouw. Mijn tennis kon je het beste kwalificeren als "knudde, maar bij vlagen briljant!"

In die tijd merkte ik dat sommige echtparen die van ons verloren, niet meer tegen ons wilden spelen! Ik begreep dat eerst niet en dacht er over na. Blijkbaar gaat het bij de spelende en sportende mens niet om het spel maar om het winnen. Bij sommigen is het, net als bij voetbal, pure oorlog. Met de meeste lui, waar wij mee tennisten was dat niet zo merkbaar. Maar ooit deed mijn vrouw mee aan een buurttoernooitje. De buurman, die ook tenniste, vroeg of ze mee wilde doen. Ze tenniste goed en hij wilde haar graag als zijn partner hebben bij het "gemengd dubbel"! Nou dat wilde ze best want ze tenniste graag. Ze kwamen steeds verder, maar tot haar stomme verbazing waren de tegenstanders vaak uitermate agressief en fanatiek. Ze sloegen zo hard mogelijk, ook in haar richting en zetten alles op alles om te winnen. Het was niet leuk meer en allesbehalve "gezellig". Wat was er toch aan de hand? "Het leek wel oorlog!" Later kwam de aap uit de mouw, het had niets met mijn istri te maken, maar alles met de buurman. Diverse dorpsgenoten "hadden nog een appeltje met hem te

schillen"! Ze gebruikten hun tennisracket en de bal als wapen. Later verontschuldigen ze zich: de aanvallen waren niet op mijn istri maar op de buurman gemunt. Niks gezellig tennissen, het was oorlog!

Bij die tennisclub was ook een clubhuis met terrasje en bar. Er was één of ander echtpaar dat de tent runde. Na afloop werd er door sommige lieden soms behoorlijk "genuttigd", zullen we maar zeggen. Op zeker moment stopte het echtpaar ermee en moest er een oplossing gezocht worden voor de bar en de kantine. Er werd besloten dat de leden bij toebuurt de bar moesten runnen. Hoewel wij daar helemaal geen zin in hadden, kwamen wij op zeker moment toch ook aan de beurt en moesten de bar doen. Nou ja een pilsje of ander drankje tappen, dat ging nog wel. Maar... op tamelijk hoge toon werden er door allerlei leden ook nog tosti's en dergelijke besteld. Nóg niet zo erg, maar de toon en de manier waarop! Ik had nog nooit in een snackbar gewerkt en had eigenlijk geen idee hoe dat moest! Mijn vrouw maakte wel eens een tosti, maar ik nooit. Enfin, ik kreeg toch een tostiachtig soort sandwich voor elkaar, maar we namen direct een besluit: nooit meer kantinedienst! Het jaar erop zijn we geen lid meer geworden. We hebben nog een paar keer in de "hal" getennist, daarna: tennis: "sudah abis"!

Bridge

Je ontkomt er niet aan, maar je krijgt vroeg of later in je leven te maken met het "duivels prentenboek". Op die tankers waar ik op voer, vooral die oude vooroorlogse, werd er flink gekaart en dan vooral gebridget (of is het gebridget?). Het leek mij wel wat, vooral omdat het zo geheimzinnig ging. Er werden kaarten geschud en verdeeld (onder vier man), waarna iedereen een tijdje in z'n kaarten tuurde. Daarna begon het, iemand zei na enige aarzeling iets als "één klaveren" of "twee schoppen" of ook: "één sans!" of "pas". Nou ja dat ging een tijdje door en dan begon het: één van de vier legde z'n kaarten open op tafel en ging tevreden en op z'n gemak achterover zitten, terwijl de anderen met kaarten begonnen te smijten. Bij officieel bridge schijnt (blijkt) het heel stil te moeten zijn, maar aan boord niet. Als ze in het achterschip bezig waren hoorde je ze soms in de midscheeps nog!

Dat begin, begreep ik later, is het zogenaamde "bieden", waarbij bepaald wordt wie het spel gaat spelen. Er spelen altijd twee teams tegen elkaar: Oost, West strijdt dus tegen Noord, Zuid. Door het bieden probeer je je partner zoveel mogelijk van je kaarten te vertellen, maar tegelijk hoop je dat je tegenstanders er niet teveel van opsteken. Met dat bieden wordt enorm gefraudeerd. Ik zal er niet te diep op ingaan, maar als je zegt: "Één klaveren", kan je dus met een beetje mazzel wel een "slag" of zeven maken en heb je wat klaveren! Je kan dat weten door je kaarten te tellen, de "plaatjes" hebben een bepaalde waarde! Als dan later je partner past weet je in ieder geval dat hij niet veel zaaks in z'n handen heeft. "Slagen" maken wil het volgende zeggen: iedere keer dat jij een kaart neerlegt en de andere spelers daaronder blijven of geen "troef" hebben, is de "slag" dan van jou! Ook nog dit: van het spelende team legt er dus één z'n kaarten open en kijkt geïnteresseerd (?) toe. Het spel uitleggen doe ik verder niet, dan lees je er maar een boekje over. Maar je moet met je dertien kaarten minstens zeven slagen kunnen maken, anders ga je "down"!

Maar nu het volgende, die fraude dus. In plaats van "één klaveren" kun je ook zeggen: "één klaver" of "een klavertje". Je kunt ook tijdens het uitspreken van je "bod" aan je neus krabben, of even gaan verzitten! Kwestie van afspreken met je partner. Op die manier kan je je partner veel informatie geven, die je tegenstanders niet doorkrijgen. Tijdens officiële wedstrijden is dat natuurlijk allemaal verboden, maar toch... Ook daar wordt gefraudeerd! Niemand kan je verbieden met je ogen te knippen of je hoofd te bewegen of zo! Enfin, aan boord werd er volop gebruik van gemaakt! "Één sans" was wat anders dan "Één sans à tout" en je kon ook nog "één sansje" zeggen. Waarom doet men dit? Om te winnen natuurlijk. Ook

bridge is oorlog. Een potje bridgen kan heel gezellig zijn, maar al snel overheerst de wil om te winnen het spel. Dat zit blijkbaar in de mens ingebakken. Bij 't bridgen zelf mag officieel niet gesproken worden. Welnu, aan boord gold die regel zeker niet, want vaak wás het me een kabaal!

Er kan op nog meer manieren “vals” gespeeld worden, waar ik maar niet op in zal gaan, maar waar het mij om gaat is het volgende: WAAROM KAN MEN NIET GEWOON GEZELLIG KAART SPELEN? Waarom doet men zo fanatiek? Er móet en zál gewonnen worden! Enfin, ik heb een tijdje gebridged, maar nee, ook de bridge “sport” was niks voor mij!

Vele jaren later vroeg een buurvrouw aan mijn vrouw of ze haar partner bij het bridgen wilde worden en haalde haar over lid te worden van een bridgeclubje! Ik had haar enigszins ingelicht, maar het bleek daar nog veel erger te zijn. Het was totaal niet gezellig, het was uiterst serieus en al tijdens de lessen was het oorlog! Daarbij had die buurvrouw ook nog een hebbelijkheid: als zij en mijn vrouw goede kaarten hadden en dus het spel konden spelen, paste zij altijd om maar niet te hoeven spelen. Ja, en dan moest mijn vrouw, onervaren als ze was, het spel spelen. Toen ze een keer een kaart te weinig had, daardoor te vroeg uit was en streng toegesproken, gestraft en beschuldigd werd van onoplettendheid of zoiets, geloofde ze het verder wel, Adieu bridge!

“Alea jacte est”

“De teerling is geworpen”, zij Julius Caesar ooit! Aan boord werd er ook vaak met “teerlingen” geworpen: “geknobbeld”, om een rondje bier! Wat is nou weer knobbelen? Dat ging met (ik dacht) zes dobbelstenen. Meestal werd er “kasje” gegooid. “Kas” is een één en een vier, die moest je sowieso gooien om punten te maken. Daarbij kwamen dan liefst nog enen en zessen, één was honderd, zes zestig, de rest bleef zo. De beginner bepaalde het aantal worpen, maximaal drie. Had je een flinke “kas” en de andere minder dan was je “uit”. Uiteindelijk bleef er één over. Die “zat erin”, hij was de “sigaar”, zal ik maar zeggen. We knobbelden altijd twee keer: één keer om het rondje te betalen en dan nog een keer om het bier te halen. We knobbelden in de rooksalon in het achterschip, maar het bier bevond zich in de koelkast bij de hofmeester in de midscheeps! Ja, en dan ging de desbetreffende verliezer dus het bier halen en gaf de naam van de betaler op aan de hofmeester, die dat allemaal keurig bijhield en van je “vrije bedrag” afhield!

Op een dag was het heel slecht weer, het woei heel hard en de golven sloegen over het dek, zelfs over de “kippenloop”, dat was de verhoogde loopbrug tussen achterschip en midscheeps! We kwamen zoals gewoonlijk bij elkaar, maar niet iedereen, één man was er niet. Iemand ging hem halen: “Kom je ook meester? Doe je nog mee?” “Meester”, zo noemde men je als je in de vetput werkte! “Ja, ik wil wel meedoen en als ik verlies wil ook wel betalen, maar ik ga niet halen!” Ja, dat was een dilemma. “Doe niet zo flauw!” Maar hij gaf niet toe, wel betalen maar niet halen. Nou ja, dachten we, we waren met z'n vieren of vijven, de kans dat hij het bier moest halen was klein, dus na wat gesputter gingen we toch maar aan de gang! En.... je voelt het al, hij die het niet wilde halen verloor en moest dus het bier halen! Maar.... hij verrekte het. “Ik heb toch gezegd dat ik wel wil betalen, maar niet wil halen?” Ja, inderdaad en het was toevallig(?) een koppige Fries, ik meen dat hij “Siebesma” heette, en die Friezen worden niet voor niets “stiefkoppen” genoemd. Hoe wij ook soebatten, hij bleef weigeren! Omdat niemand anders zin had tussen twee golven door bier te gaan halen bleven wij die avond zonder bier! En geknobbeld werd er voorlopig ook niet meer! Wat is dat toch met de “mens”? “Alea jacte est!” De teerling was toch geworpen?

“Jeu de Boule”

Voorals in Zuid Frankrijk, aan het eind van zo'n zwoele zomermiddag, zie je op de dorpspleintjes vaak oude (en minder oude) mannetjes bezig met 't gooien van zware stalen kogels: de “boules”. Ze spelen één of ander spel met elkaar en 't is of hun leven er van afhangt. Het gaat er heel fanatiek aan toe en er wordt ook veel kabaal bij gemaakt. Wat is dat eigenlijk voor een sport (of spel)? Men noemt het daar “jeu de boule” of “jeu de pétanque”. Het is een spel dat je bijna overal kunt spelen: in 't gras, op 't strand maar meestal wordt het op een beetje harde, ongeplaveide ondergrond gespeeld, op zo'n oud dorpspleintje bijvoorbeeld. En nu zie je de overwinteraars in Spanje (en ik denk ook wel in andere landen) ook zeer regelmatig “boulen”. Het is een spel dat eigenlijk alleen bij de ouderen populair is, 't zal wel niet “cool” genoeg zijn voor de jeugd!

Hoe gaat dat spel eigenlijk? Nou de meeste mensen zullen het wel weten maar het gaat ongeveer zo: Iedere speler heeft een set van drie zware stalen ballen, de “boules”. Eerst wordt bepaald wie met wie speelt en wie begint, dit alles door het op een bepaalde manier gooien van die boules. De winnaar mag nu een houten balletje, de “cochonette” (varkentje) of het “butje”, een meter of tien (6 – 10 meter) voor zich uit gooien en hij mag ook het spel beginnen. Maar... waar gaat het bij dit spel eigenlijk om? Het is heel simpel, die “boules” moeten zo dicht mogelijk naar dat houten balletje gerold of gegooid worden, hoe dichterbij hoe beter!

Degene die het houten balletje gooit mag dus ook de eerste boule gooien. Hij probeert hem lekker dicht bij het houten balletje te krijgen, liefst er tegenaan. Nu mag iemand van de tegenpartij het proberen. Gooit die z'n boule nóg dichterbij, dan mag de andere partij weer. Gooit hij slechter, nou dan mag hij nog een keer. Hij kan doorgooien (ieder heeft drie ballen) tot hij beter ligt, maar mag de beurt ook aan de volgende van zijn team geven! Nou ja, je snapt het wel, er moet steeds gekeken en eventueel gemeten worden, want zodra er een boule dichterbij het butje ligt, mag de andere partij proberen beter (lees nog dichterbij) te gooien. Enfin, iedereen gooit z'n drie “boules” zo goed mogelijk richting cochonette en steeds gaat men kijken hoe de ballen liggen, “Ligt hij dichterbij of niet?” Langzamerhand raken de ballen op en het leukste is dan als jouw team nog een aantal ballen heeft en de anderen niets meer. Dan kan je natuurlijk lekker punten scoren.

Nu heb ik een heleboel nog niet verteld. Om te voorkomen dat je lang op je beurt moet wachten, wordt het spel gespeeld door twee kleine groepjes personen die dan dus tegen elkaar spelen. Worden de groepen erg groot dan is het al snel niet leuk meer, dan moet je veel te lang op je beurt wachten. Oké, we zijn al begonnen en alle spelers krijgen een beurt en de kans om, vanaf een vast punt, hun stalen boules zo dicht mogelijk bij de cochonette te krijgen. Daarbij mag je rollen of werpen, ieder heeft zo z'n eigen methode! Maar je mag ook “schieten” of “tireren”. Ja, dat moet ik nog even verklaren. Bij dit spel blijkt de mensheid namelijk uit twee soorten te bestaan. Ik noem ze maar: “aanleggers” en “schietters”. De aanleggers rollen de bal zo nauwkeurig mogelijk en met de juiste kracht richting cochonette. De “schietters” daarentegen gooien de bal zo hard maar wel zo precies mogelijk, bovenop of tegen de ballengroep en hopen zo alles te verstoren. Als dit lukt, ontstaat er een geheel nieuwe situatie, de boules en het houten balletje vliegen soms meters weg, en die nieuwe toestand kan dan gunstiger of ongunstiger zijn. Dit maakt de “schieder” niets uit, hij schept er een satanisch genoegen in om de hele zaak uit elkaar te laten spetteren. Het leukste is echter, als het ‘schieten’ volkomen mislukt en de bal zonder schade aan te richten mijlen ver wegvliegt. En... dat gebeurt gelukkig nogal eens. Eigen schuld, dikke bult, moet je maar de zaak niet willen verstoren. Aan de andere kant, moet ik toegeven dat het soms, in een uitzichtloze situatie, het laatste redmiddel is. Ligt er een boule tegen het “butje”, dan rest de tegenpartij

niets anders dan deze vijandelijke boule weg zien te krijgen en dat kan door schieten! Maar, je begrijpt het al: ik ben geen “schieter!”

Die boules zijn van staal, wegen behoorlijk wat en zijn meestal voorzien van een soort ingefreesde lijnen ter onderscheiding, want als alle ballen “liggen” moet natuurlijk wel bepaald kunnen worden wie gewonnen heeft en hoeveel punten er bij geschreven kunnen worden. Hoe meer ballen van één ploeg dicht bij de cochonette liggen, hoe meer punten die ploeg krijgt! Is dat nou zo’n leuk spel? Ja, vooral bij twijfelgevallen kun je lachen. Elke keer als je dichterbij gegooid hebt gaat de beurt naar de tegenpartij. Maar... dat kan wel eens behoorlijk onduidelijk en twijfelachtig zijn en dan moet er gemeten worden. Nu is er altijd wel iemand die zich daartoe geroepen voelt en lekker gewichtig met een passer, rolmaat, touwtje of zo gaat meten en dan een oordeel kan vellen. En denk erom, als je ooit het plan hebt om met jeu de boule mee te doen, het gaat er allemaal zeer serieus aan toe! Niet door het schootsveld lopen, achter de werper blijven! Nooit de ballen aanraken en je boules pas weghalen als alles geteld is. En nooit “ballen” zeggen, ze heten “boules”. Het tellen van de punten en het meten van de afstand van bal tot cochonette is een ernstige zaak! Het wordt dus vaak met een rolmaat gedaan, maar ook met speciale passers. Ook zijn er speciale tellertjes die iemand om z’n nek heeft hangen. Maar... houd de “meter” en de “teller” in de gaten. Je voelt het al, bij het meten en tellen komt de “aardmens” te voorschijn, de ware “aard van de mens” dus. Jeu de boules IS NAMELIJK GEEN SPEL, HET IS EEN OORLOG, een oorlogje tussen twee ploegen! En de “vijand”, de andere ploeg dus, moet “verslagen” worden. Dus worden ballen bij het meten stiekem iets verder weggedrukt, “vergist” men zich zogenaamd bij het bijtellen op het tellertje. “O, sorry hoor, ik heb me vergist.” “Neem me niet kwalijk, ik raakte per ongeluk de boule!” zeggen ze, als je het toevallig bemerkt.

Jaren geleden speelde ik het zelfde spel al in Venezuela, op het terrein van de “Deutsche Club” in Paraiso, Caracas! ’t Was inderdaad behoorlijk paradijselijk daar, “dictator” Perez Jimenez was toen nog de baas in Venezuela en maakte er wat van! Het “jeu de boule” spel heet daar in Zuid Amerika “botcha”, maar het ging niet veel anders dan in Europa. Er werden twee ploegen gekozen, elk van een man of tien, en die speelde tegen elkaar. Iedere ploeg had een leider die aanwijzingen gaf en de strategie bepaalde. Omdat de ploegen zo groot waren had ieder lid maar twee ballen. Het duurde wel erg lang eer je aan de beurt was, en dan kon je dus twee maal werpen.

Waarom speelden we daar eigenlijk? Om... een rondje bier! Jongens, jongens, dat motiveerde blijkbaar want het ging er zeer fanatiek aan toe en o wee als je niet goed gooide. Dan waren de “Rüben gar”.

Ik zal niet te veel in details treden over het gedrag van mijn ploegleider, maar dat was een man die kostte wat kostte wilde winnen. Het was een (Duitse) collega van mij, die de zaak wel erg serieus nam. Het leek wel Ik begon steeds meer op te zien tegen het moment, dat ik in actie moest komen! Ik had het hart niet om slecht te gooien, maar ja, goed gooien dat heb je niet in de hand. Je kunt hoogstens je uiterste best doen! Het was niet leuk meer! Maar ja, ik durfde ook niet af te haken, ik wilde niet afgaan. En dus wachtte ik enigszins zenuwachtig op m’n beurt en probeerde er het beste van te maken. Maar..., mijn collega ploegleider, Herr “von” Bühren, gooide gelukkig ook wel eens slecht, maar niet vaak! Hij had duidelijk talent. Maar... ging het mis, ja dan kon je toch weer (in je vuistje) lachen. “Kein bessere Freude wie Schadenfreude!” Hij had altijd een smoes: iemand liep toevallig voorbij en had hem “aus der Konzentration geholt”, of, iemand had een geluid gemaakt of, hoe verschrikkelijk toch, iemand had bewogen terwijl hij zich concentreerde op de worp!

Uiteindelijk heb ik moeten vaststellen dat ik ook voor dit spel minder talent heb dan gewenst. Ik kan aardig meedoen, heb bij vlagen een briljante worp, maar kan helaas niet het benodigde fanatisme opbrengen dat noodzakelijk is om een “topbouler” te worden!

Golf

Zou dat dan wat voor me zijn, dacht ik ooit? Ik zou toch kunnen gaan “golven” (of is het “golffen”?) Je kunt het in je eentje spelen en zelfs als je het met meerderen doet, ben je toch op je zelf aangewezen. Ja, het is wel een tamelijk dure sport... dure uitrusting, duur lidmaatschap en zo. Toch wilde ik het wel eens proberen. De eerste keer dat ik echt kon golven was in dat zelfde Venezuela. Op de countryclub “Lagunita”, die alleen open was voor (vermogende) leden, die ooit een aandeel in de club hadden moeten kopen. Maar een lid mag natuurlijk wel een gast meenemen! De Amerikaanse eigenaren van de fabriek, waar ik en die zelfde Herr Bühren toen werkten, waren lid en vroegen of we een keer mee wilden naar hun golfclub! Ja, dat wilden wij wel. En dus, wij mee. Intussen vertelde Bühren dat hij een ervaren golfer was, “I keep my handicap around 17” of zoiets. Handicap? Had hij een handicap? Ja, inderdaad, maar anders dan ik dacht. Als je aan het golffen slaat, moet je op een aantal velden een balletje in een gat (“hole”) zien te krijgen en wel met zo min mogelijk slagen. Je slaat de bal met een “club”, een metalen staaf met een stuk hout of metaal aan de onderkant en een handvat. Iedere golfer heeft een tas met een hele set clubs, die daar in Venezuela door een jongetje, de “caddy”, werd meegesjouwd. Soms hadden ze er ook een karretje voor, dat was wat socialer, want die mannetjes moesten eindes lopen! Toch was er veel animo, er werd zeker goed betaald.

Nu blijkt een goede countryclub 18 van die veldjes te hebben, 18 “holes” dus. Voor iedere hole staat een vast aantal slagen. Dat aantal is door ervaring vastgesteld, denk ik en is een soort gemiddelde. Als je dus aardig kan golffen, kan je de bal in dat vaste aantal slagen, de “par”, in de desbetreffende “hole” krijgen. Maar leuker is het om hem in minder slagen erin te krijgen. Daar hebben ze allemaal vaktermen voor: één onder “par”: een “birdy”, twee onder “par” is een “eagle”, drie onder par? Weet ik niet. Één bóven par is een “bogey”, twee erboven? “double bogey”(?). En dan heb je nog de beroemde “hole in one”. In ’t Nederlands kan dat niet, “gat in één” vind ik niet zo fris klinken! Maar.. als je op een beetje golftoernament een “holeinone” slaat, win je meestal een auto! Geen wonder dat mensen met veel talent er van dromen eens professioneel golfer te worden, er is veel geld te verdienen. De echte topverdieners zijn echter dun gezaaid, maar verdienen wel ongelofelijk veel geld.

Nu nog de “handicap”. Als je de “pars” van alle 18 holes bij elkaar telt, heb je het pargetal (mijn woord) voor het gehele terrein. Als je nu bijhoudt (en dat is verplicht) hoeveel slagen je zelf nodig hebt voor het totale parcours, dan kan uit het verschil met de officiële par, je handicap berekend worden. Die handicap wordt over een bepaalde tijd vastgesteld en regelmatig herzien. Maar daardoor kan je wel aan “handicap”toernooien meedoen en toch met meer slagen winnen van betere golfers.

Enfin, op zekere dag kwamen we daar op de club “Lagunita” aan, een prachtig aangelegd gebied vol golvende, keurig geschoren, prachtig groene grasvelden met spierwitte “bunkers”, dat zijn kuilen met wit zand erin. Ik begreep al snel dat je je bal daar maar beter niet in kan slaan! Die bunkers zijn er namelijk om de golfers een beetje te pesten!

Hier en daar in het gebied liggen er ook mooie vijvers. Die zijn zo aangelegd dat je de bal erover heen moet slaan. En wat blijkt? Er zit geen gewoon water, maar “magnetisch” water in. En hoe minder ervaring, hoe magnetischer het water blijkt te zijn! Als je als beginneling je bal over het water wilt slaan, zie je de bal boven het water, onder invloed van dit magnetisme, van richting te veranderen en in het water plonzen. Zo komen er veel ballen in het water terecht! Golfballetjes zijn vrij prijzig en er zijn tegenwoordig zelfs professionele duikers die de golfterreinen langs gaan om golfballen op te duiken!

Bij zo’n countryclub hoort natuurlijk een clubhuis en “Lagunita” heeft een prachtig clubhuis mét zwembad, waar de dames met de kinderen verblijven, terwijl hun echtgenotes hun handicap proberen te verlagen en de zaken met elkaar bespreken. In deze club kon je van

alles krijgen, drankjes, snacks enzovoort, maar niet betalen, alles werd opgeschreven! Er was ook een winkel (“golfshop”) en, dachten wij, als je golft, moet je er ook als een golfer uitzien! Dus “Lagunita”pet en Lacoste poloshirt gekocht, schoenen, clubs en ballen geleend en daar gingen we. Eerst onze “drive” en “swing” een beetje geoefend. Emmertje ballen mee en slaan maar. ’t Bleek helemaal niet zo eenvoudig en ik merkte al snel, ik was geen natuurtalent. Misschien dat ik met zeer veel oefening ooit wel wat verder zou kunnen komen, maar daar ben ik nog steeds over aan ’t denken. Daarna begonnen we samen met de Amerikanen aan de achttien holes. Ik merkte direct dat het prachtige groen (en het mooie weer) een weldadige invloed op je hebben. Blijkbaar is groen een rustgevendende kleur, ik merk dat ook als ik door de weilanden in Nederland loop (wat ik nogal eens doe). Als je golft voel je je relaxt en ontspannen en daar je flinke afstanden loopt lijkt het me een heel gezonde sport. Helaas wordt dat vaak teniet gedaan door figuren die zo nodig met een elektrisch karretje van hole naar hole rijden!

Na een aantal slagen, waarbij je merkt dat je jezelf moet dwingen iedere slag serieus te nemen, arriveer je bij de “green”, een stukje heel mooi egaal gras, ’t lijkt wel mos, waarin zich de “hole” bevindt, een putje met eventueel een vlag erin. Op de “green” wordt er “geput”. Met een speciale “putter” moet je met een beheerst tikje de bal in het putje zien te krijgen en kijk! Tot m’n grote vreugde bleek ik dát aardig te kunnen, ik had “puttalent”, voorzover je daarbij van “talent” kan spreken.

Terwijl we de bal van hole naar hole, putje naar putje dus, worstelden, merkte ik, tot mijn ingehouden vreugde, dat onze ervaren golfer Herr von Bühren nog al eens in de “rough” naar z’n balletje moest zoeken. De “rough”, dat is de strook gras, struiken en bomen aan weerszijden van de golfbaan (de link?). Ja, daar sla je als beginneling je bal nog wel eens in en dus ook met handicap 17!

Ik moet zeggen, GOLF IS GEEN OORLOG. Er was ooit een golfoorlog, maar dat slaat niet op de golfsport. De mensen gedragen zich vriendelijk en correct. Dat moet komen door de rustgevendende invloed van het prachtige goed onderhouden gras dat je op de meeste countryclubs vindt. Wel is het een beetje snobistisch en een tikkeltje decadent allemaal, maar dat is ook wel interessant. Is er dan niets mis met het spel? Gaat alles volkomen eerlijk? Nee, ook bij golf wordt gerommeld! Als je de bal in de “rough” slaat, komt het voor dat je je bal helemaal niet meer terug kan vinden, of dat je bal zeer ongunstig in de struiken ligt, zo ongunstig dat je hem niet meer kan slaan. Nu zijn er daarvoor allerlei regels, maar je kunt het ook anders doen! Gat in je broekzak, balletje erin! Je laat het balletje dan gewoon op een gunstigere plaats uit je broekspijp rollen, speelt even toneel: “Ik heb hem!” en gaat weer rustig verder met slaan!

M’n Istri en ik overwinteren in Spanje en daar heb je enorm veel golfvelden. Zal ik ’t toch ooit maar weer eens gaan proberen? Maar... dan wel met dichte broekzakken!

Andere sporten

Er zijn toch nog wel andere sporten? Jazeker: de zeilsport! Eigen zeilboot gehad, best leuk, maar.... zeilen kan je eigenlijk niet alleen, je hebt een “fokkemaat” (of is het nu fokkenmaat?) nodig. Die fokkematen willen ook zelf wel eens zeilen en daardoor heb ik één aanvaring met schade gehad en ben twee maal omgeslagen! “Geef het roer niet uit handen!” zei mijn vrouw de laatste keer nog. ’t Ging een hele tijd goed, ik lette niet meer zo goed op. Plotseling begon mijn “fokkemaat” (toen dus roerganger) “af te vallen” in plaats van “op te loeven”. Dat kan best goed gaan, maar dan moet je wél de grootschoot lossen en je zeil laten vieren.

Omslaan is geen pretje, je hebt je kleren aan en het water in Nederland is meestal koud! Verder bleef de mast in de modder steken waardoor we de boot maar slecht recht

kregen. Maar behalve dat we wat spullen kwijt waren en een nat pak hadden is het toen toch redelijk goed afgelopen. Zeilen doe ik nog wel een enkele keer, maar meer niet!

Schieten

Is er dan geen enkele sport waarin ik uitblonk? Ja, IN HET SCHIETEN! In 1955 was ik voor een korte cursus in dienst bij de Marine in Den Helder. Men bereidde mij daar, als koopvaardijman, voor op een eventuele volgende oorlog (op zee) en ik moest, volkomen absurd natuurlijk, wat leren over schiettuig uit de tweede wereldoorlog. Zo moest ik leren schieten met “kanon 7,6”, met “kanon 10,5”, Met Oerlikon en Bofors mitrailleurs maar ook met geweer en pistool! Volgens mij was het allerlei zoi die ze van de Duitsers ingepikt hadden en zo moesten we eerst een pistool leren en er later ook mee schieten. ‘t Was een Duits pistool: de (het?) “parabellum”! “Si vis pacem, parabellum!”; als je de vrede wilt, bereid je voor op de oorlog! Zou daar die naam van gekomen zijn?

Enfin, op zekere dag gingen we naar de schietbaan. Twee zandduinen met aan 't eind een muur met daarop een hele grote schietschijf met een enorme “roos”, een zwarte bal van zo'n 10 á 15 cm doorsnee. We moesten met de parabellum vanaf tien meter afstand de roos proberen te raken. En wat zag ik? De lui die vóór mij schoten, raakten vaak de hele schijf niet, laat staan de roos. Als iemand schoot zag je ook dat z'n hand een rotklap kreeg. De loop veerde namelijk terug en een kniegewricht, bovenop de loop, bracht de volgende patroon in de “kamer” en dat voelde je! Daar kwam het grote moment, Jacob mocht het ook proberen. Voor het eerst schoot ik met een pistool, m'n enige schietervaring tot dan was: op de kermis met een buks! Ik mikte, haalde voorzichtig de trekker over en schoot.... In de roos! De één na de andere kogel joeg ik in de roos of er vlakbij. Ik was de beer, de beste “pistool”schutter van de bak! Niet te geloven! De volgende proef was: binnen zekere tijd zes kogels in een groot en later in een klein borstbeeld schieten. Als enige mocht ik het daarna vanaf 15 meter nogmaals proberen. Geen probleem, ik was EEN TALENTVOL PISTOOLSCHUTTER! Ook in mij zat blijkbaar oorlog! Ik bleek ook een zeer goed geweerschutter. Wat heb ik met dit talent gedaan? Niets, ik heb nooit meer met een pistool geschoten!